

VÁCDUKA

Településképi Arculati
Kézikönyve 2017

TARTALOM

1. Bevezetés	1
2. Vácduka bemutatása	2
3. Örökségünk	
Műemlékek	3
Egyedi helyi védelem	7
4. Településszerkezet	11
5. Eltérő karakterű településrészek	12
6. Építészeti útmutató	19
7. Kortárs példák	37
8. Impresszum	

1. BEVEZETÉS

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével, és útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és illeszkedik a település képéhez, azt ízléssel viszi tovább.

A kézikönyv nem tekinthető kötelező jellegűnek, célja nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek felfedezésében való segítségnyújtás, a sokféle lehetőség bemutatása.

Az unalomig másolt, sokszor importált, „gyártószalagról kikerült” épületek helyett más, izgalmasabb választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

Valódi gyümölcse csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokról a zenén át egészen épített környezetünkig szinte mindenre.

*„Mert a legnagyobb örökség, amit adni lehet az utódnak, az otthon.
Egy ház, akármilyen ház. De amelyiknek falát aggodás, szeretet,
gondoskodás s a jövődők bizakodó hite emelte föl. És fák.
Amiket nem azért ültetett valaki, hogy hasznukat lássa. Nem is azért, hogy
önmagát mulattassa velük. Hanem azért, mert szépségre és jövőre
gondolt, békességre gondolt és a lelke tele volt
derűvel. És ültette, egyszerűen azért, mert szerette a fát, és a fákon keresztül
akarta elmondani mindazt, ami az otthonnal kapcsolatban felgyűlt benne
s amiket szavakba önteni nem tudott.”*

Wass Albert

2. VÁCDUKA BEMUTATÁSA

Vácduka község történelmi múltú település, legalább 800 éve lakott. Történetét azonban sem nagy sikerek, sem dicsfény nem jellemzi. Magának a „Duka” névnek az eredete kétséges, több változat is létezik. Egyesek földrajzi névből, mások személynévből eredeztetik.

A legősibb dukaiak, minden kétséget kizáróan, a mai Bangor-hegyen laktak, valamikor a bronzkorban.

1332 körül a falu úgy 10-12 családdal már feltehetőleg létezett. A nagybirtoktól körülzárt, mocsaras, erdőszobótos falut szegényes földje nehezen vagy egyáltalán nem tudta eltartani. Így a birtokot és a falut sok évszázadon át csupán néhány tucat család lakta. A Bangor hátán a falu továbbélt, hála az áthatolhatatlan mocsaraknak és erdőségeknek. A törökök technológiai színvonalán azonban ez már nem volt probléma és Duka többször is teljesen elnéptelenedett.

Duka újjáélesztése Az 1700-as években történt meg. Vácduka gazdasága kizárólag a mezőgazdaságra épült. A gyenge minőségű föld azonban nem volt képes haszonnal fenntartani a falut.

Ennek köszönhetően, a terület nagyon sokszor gazdát cserélt. A földesurakkal együtt a lakosság egy része is otthont cserélt. Így Duka lakossága meglehetősen gyakran változott. Több család visszaköltözött vagy visszatelepítették, más családok elköltöztek majd visszaköltöztek.

Vácduka mai képét lényegében egyetlen személyiségnek köszönheti. Ő gróf Forray Andrásné, Brunswick Júlia. Ő vetett véget a település Bangor-béli történetének és az elrendelt tagosítással kijelölte a mai főutcát, a templomtól kezdődően, fel a völgyben. Tette jelentőségének felméréséhez tudni kell, hogy az 1800-as évek első felében több évtizeden keresztül szakadatlan küzdelem dúlt a jobbágyság és a földbirtokosok között. Az elkeseredett nincstelen jobbágyság részéről gyakoriak voltak a földfoglalások és a kártételek az úri birtokon. Perek hosszú sora zajlott a nép és a földesúr között. Forrayné 1856-tól birtokolja Dukát, tőle kéri a község a helyzet végleges rendezését.

A faluképet, a mai sportpályától egészen a Kerekrét széléig a földesúri lakó és gazdasági épületek, kertek uralták. 16 ház állt még a Bangor oldalában, és 10 a hegytetőn. A templom már a mai formájában állt, de a mellette lévő öreg iskola akkor még csak egy tanteremmel rendelkezett. A faluban volt tűzoltószertár, kovácsműhely és a Némedi felé vezető úton még vendégfogadó is. És börtön is, aminek gyakran voltak lakói a helyi ellenségeskedések okán.

1945-től a rendszerváltásig a falu lakossága tehát már nem növekedett számottevően. A 70-es évek közepére alakult ki a Kossuth utca teljes hosszában, a zsellérházak és gazdasági épületek helyén az Arany János utca és Szabadság tér, a Petőfi Sándor utca, és végül az Ifjúság útja és részben az Ady Endre utca. 1976-ban 222 lakóház áll és 813 fő lakik a településen.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

MŰEMLÉKEK:

❖ Római katolikus templom

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

1738-ban épült barokk, műemlék templom. A templom bejáratánál elhelyezett emléktábla szerint a templomot 1728 körül kezdte építtetni Rudnyánszky József báró, a község földbirtokosa. Az erről megemlékező táblát 1978-ban közadakozásból állíttatta a falu.

Szabadon álló, keletelt, egyetlen homlokzati tornyos, egyhajós templom. Nyugati homlokzatán a torony alig kilépő rizalitot alkot. Középtengelyében egyenes záródású, keretelt ajtó, felette szegmentíves, könyöklőpárkányos ablak. A homlokzat közepéből folytatódólagosan nő ki a kétszakaszos torony, az osztópárkány alatt ovális ablakkal, felette szegmentíves ablakokkal. Egyenes párkány felett törtvonalú, hegyes sisakkal. Oldalhomlokzatain 2-2 szegmentíves, könyöklőpárkányos ablak, bújtatott ráccsal, köztük széles falpillér. A nyolcszög három oldalával záródó szentély ablaktalan, alatta kriptá. Az északi oldalon kápolna, a déli oldalon sekrestye szegmentíves bújtatott rácsú ablak. Magas lábazat, cserépfedésű nyeregvető.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

MŰEMLÉKEK:

❖ Latinovits-Bottlik-kúria

LATINOVITS-BOTTLIK KÚRIA (97.hrsz)

A törökker után a Grassalkovics család a birtokos Dukán 1736-ig, mikor is a birtokot eladta Rudnyánszky II. Józsefnek. Erről egy 1736-os oklevélből értesülünk, mely a Rudnyánszky-levéltárban maradt meg. Rudnyánszky II. József 1758-tól lakott Pest Megyében, mint királyi táblai ügynök, és 1773-ban kap bárói rangot. Ekkorra már állnia kellett az uraság által emeltetett reprezentatív kastélynak a dukai Bangor-hegyen. A bangor-hegyi kastély kápolnájáról 1777-ből van írott forrás, majd Vályi András 1796-os munkájában is említi a kastélyt melynek: „földes Ura Báró Rudnyánszky Uraság, 's az Uraságnak Jeles épülete is van itten és jeles kertye.”

A kastély ismeretlen időpontban elpusztulhatott (valószínűleg leégett), mert az 1910-ben megjelent Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye monográfiájában Borovszky Samu a kastélyt már nem, csak az ún. Forray-féle úrilakot említi.

A Rudnyánszky család 1848-ig volt birtokos Dukán, mikor is Forray Andrásné, született Brunswick Júlia szerezte meg a birtokot, majd a 19. század utolsó negyedében Latinovits Albin. Borovszky Samu monográfiájának születése idején gróf Serényi Jánosé volt a birtok, melyet a család egészen 1945-ig birtokolt. Nem zárhatjuk ki, hogy az épületünk az egykori, elpusztult kastélynak volt eredetileg az uradalmi épülete. A volt Latinovits-Bottlik-kúria, barokk, 18. sz. Bővítve a 19. sz. első felében klasszicista stílusban, majd 1953-1957-ben.

Részben fallal körülvett kertben szabadon álló, átriumot körülvéő, fszt-es, négyszög alaprajzú épület. A 4+1+4 tengelyes főhomlokzat közepén rizalit, egyeneszáródású ajtó. Kétoldalt a fal lizénákkal mezőkre osztva, ezekben egyszerű ablakok, magas lábazat. A falsávokkal tagolt jobboldali homlokzat 7a-b-5a beosztású (a - egyszerű ablakok, b - félköríves kapu, kétoldalt 1-1 toszkán pilaszterrel keretezve, háromrészes párkánnyal és attikával.) A széles sík mennyezetű kapualj az udvarhoz félkörívesen kapcsolódik. A baloldali homlokzatot is falsávok tagolják, a régi ablakok mellett újabb koriak is. A délnyugati szárnyon újabbkori nyílászárók. Az udvari szárnyon félköríves ablakok és ajtók. a dél-nyugati szárny sarkán átépített egykori víztorony. a kertben romos, kőből épült dongaboltozatos kápolna.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

MŰEMLÉKEK:

❖ Serényi-kúria

SERÉNYI-KÚRIA (Béke tér 2.)

A jelenlegi Művelődési Ház, a volt Serényi Kúria épülete az 19. század első felében épült, klasszicista stílusban. 1958 óta műemlékvédelem alatt áll.

Szabadon álló, téglalap alaprajzú, cserép fedésű, nyeregtetős épület. A kelet felé néző főhomlokzat teljesen átalakítva, nyílászárók kicserélve. Középen portikusz kétoldalt 1-1 pillérrel, és emellett 1-1 palmettás fejezetű oszloppal, háromszögletű oromzattal. Két oldalhomlokzata is újabban átalakított. Hátsó homlokzata előtt ötpilléres tornác. 2014-es felújítása után a Serényi-kúria szerepe a kialakuló településközpont részeként felértékelődött.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

MŰEMLÉKEK:

❖ Kőkereszt

(M) KŐKERESZT
(Rákóczi u.)

Késő barokk stílusú kereszt a római katolikus templom mellett (1803). Magas, téglalap alakú posztamensen áll, kő korpusszal.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

EGYEDI HELYI VÉDELEM:

❖ Lakóházak

Kossuth Lajos út 3. régen

Kossuth Lajos út 13.

Kossuth Lajos út 3. ma

3. ÖRÖKSÉGÜNK

EGYEDI HELYI VÉDELEM:

❖ Lakóházak

Kossuth Lajos út 29.

Rákóczi Ferenc u. 9.

Kossuth Lajos út 46.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

EGYEDI
HELYI VÉDELEM:

❖ Keresztek

(1) Kőkereszt,
Vác felé vezető út mentén

(2) Fakereszt a
Temetőben

3. ÖRÖKSÉGÜNK

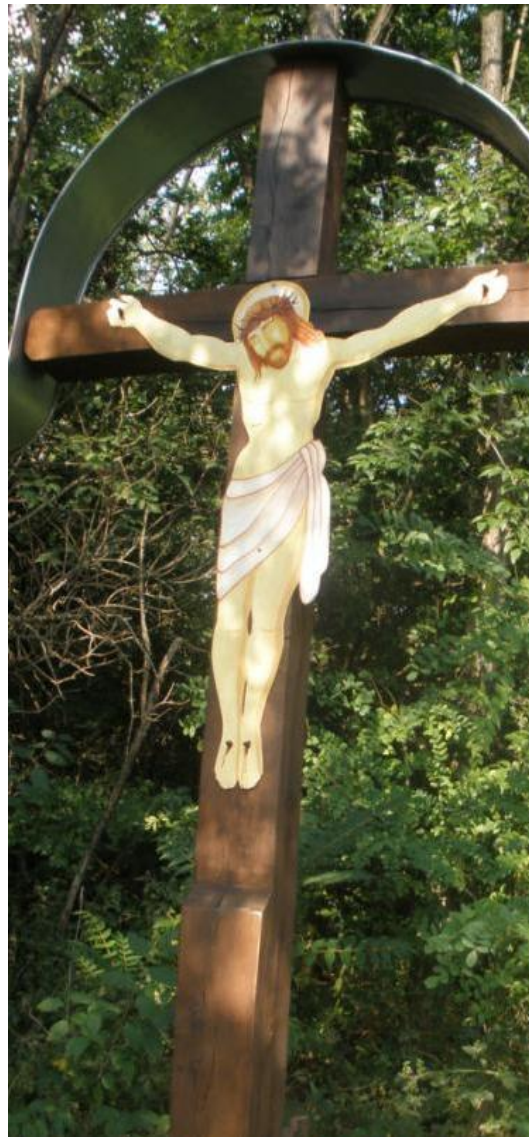
EGYEDI

HELYI VÉDELEM:

❖ Keresztek

(5) Fakereszt, Cseke-felé

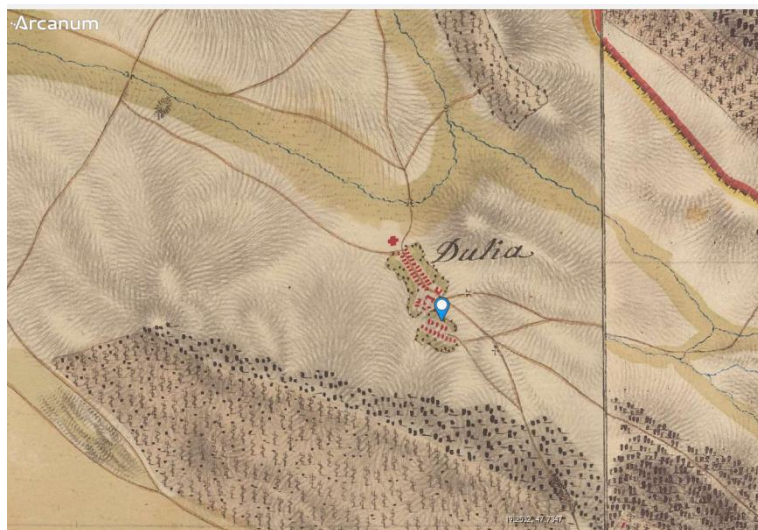
(3) Fakereszt, Bangor

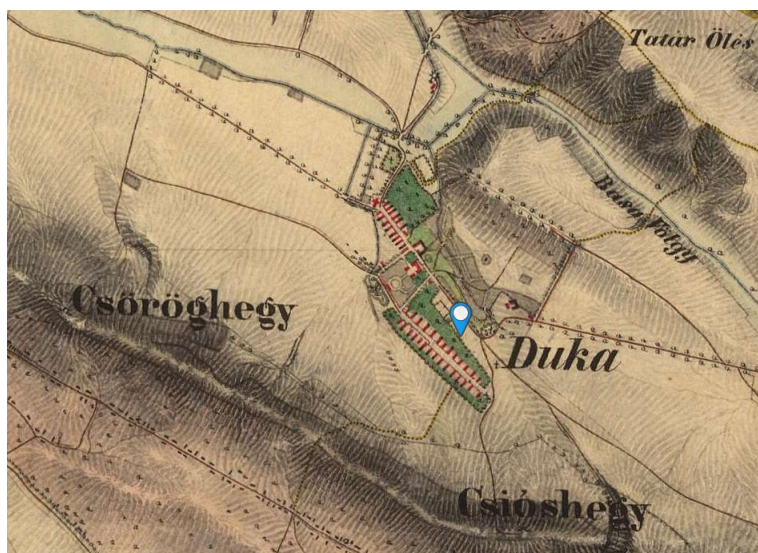
(4) Fakereszt,
Kossuth L. út – Csokonai u. sarok

4. TELEPÜLÉSSZERKEZET

Első Katonai
Felmérés
(1763-1787)

Második Katonai
Felmérés
(1806-1869)

„...A községről ma elmondható, hogy településszerkezetiileg hagyományosan felépülő település, fésűs, oldalhatáron álló beépítéssel. Főutcájára (Kossuth Lajos utca és annak folytatása, a Rákóczi Ferenc utca) fűződnek fel gyűjtő-, illetve lakóutcai, melyek csak részben kiépítettek.

Jelentősebb központtal a település nem bír, talán a Béke térre mondható egyedül, hogy valamifajta községi centrumot képvisel. Itt találhatóak ugyanis egymás szomszédságában a Polgármesteri Hivatal, az ezen épületben működő Postahivatal, a Serényi-kúriában funkcionáló Művelődési Ház, az orvosi rendelő, a kereskedelmi létesítmények, valamint a lakosságot összekovácsoló futball-pálya. E sportpályán Serényi idejében csikókarám állt.

A község fő útvonalának tekinthető a Kossuth Lajos utca és annak észak-nyugati folytatása, a Rákóczi Ferenc utca. Az előzőből ágazik ki a Béke tér, ami a fentebb említett intézményeket fűzi fel, és az utca végében található az Általános Iskola és Óvoda is. A két utca találkozásánál áll a Latinovits-Bottlik kúria. ...”

A település külterületének nagy részét szántóföldek foglalják el. A falut körülvevő dombokon, hegyeken erdők, a patakvölgyekben gyepterületek vannak. A Nyugati-Cserhát déli szélének egyik völgyében megtelepült falu a Gombás-patak révén a Duna vízgyűjtő területéhez tartozik. Ezek a természetföldrajzi tényezők az őskortól egészen a legutóbbi időkig meghatározták a falu településhálózatban elfoglalt helyét és kapcsolatrendszerét. A község középkori településszerkezetét nem ismerjük.

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZÉK

Építészeti karakterek:

Falusias

Kertvárosias

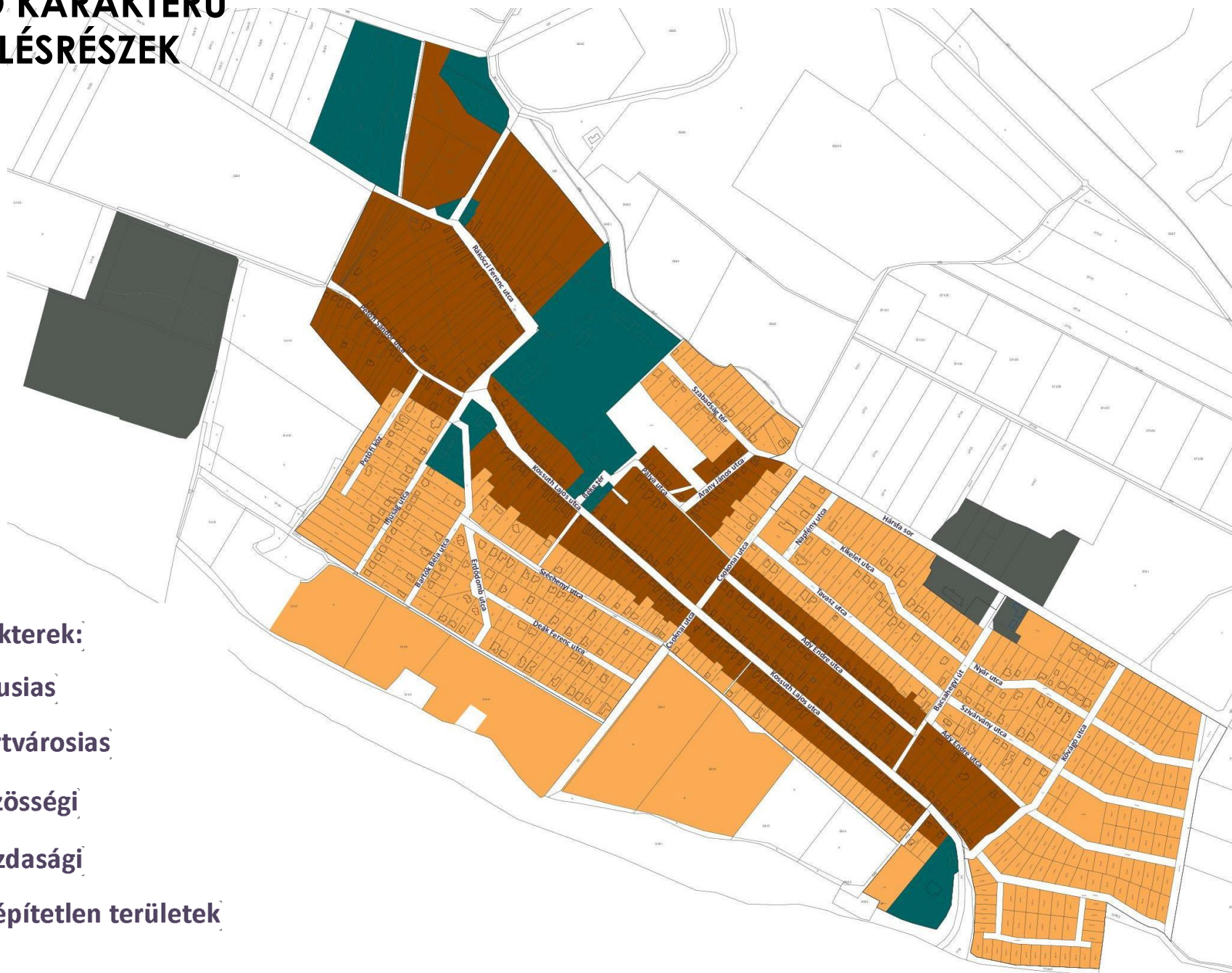
Közösségi

Gazdasági

Beépítetlen területek

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZÉK

FALUSIAS KARAKTER:

A mindössze 10-14 m széles homlokvonalú, de akár 120 méter mély, hosszú telken oldalhatáron álló, helyenként tornáccal bővített lakóházakkal, amely vegyül többségében bővített szélesebb utcafrontú vagy kockaház típusból fejlesztett új lakóházakkal.

A területen fellelhető még a gazdasági kertművelés.

A hagyományos falusi karakterben megjelennek utcavonallal párhuzamos, többnyire üzlet vagy falusi kis intézmény épületek is.

A beépítési magasság a lakóházaknál jellemzően földszintes.

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

KERTVÁROSIAS KARAKTER:

Új kialakítású, jellemzően szabadonálló beépítéssel, kis telekmérettel. Földszintes, ill. földszint + 1 emelet szintszámmal, sok esetben utcafronti garázzsal, beállóval. A telek használata jellemzően pihenőkert, kiskert. A területen leginkább feltűnő a nagyon vegyes építészeti stílusokat felvonultató beépítés.

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

KÖZÖSSÉGI KARAKTER:

Ide tartoznak a Falu intézményi és közösségi épületei - a hivatal, az iskola, az óvoda, a művelődési ház (Serényi kúria), a templom, a temető, az új közösségi ház, az egészségház, valamint a települési identitást erősítő kiemelt épületek, például a Latinovits-Bottlik-kúria.

Ezen impozáns épületeknek - szükségszerű különbözőségükkel együtt - továbbra is gazdagítaniuk kell Vácduka arculatát.

A jellemzően monumentális, nagy értéket képviselő épületeken anyaghasználatban csak minőségi, tömegformálásban és színezésben harmonikus, környezetalakításban pedig a faluközpont igényességével azonos szintű fejlesztések végezhetők.

[1] Szent Anna Templom

[2] Latinovits-Bottlik-kúria képe a főútról

[3] Benedek Elek Óvoda

[4] az Egészségház épülete a Béke téren

[5] Keresztes Szent János Községi ház a templom mellett

[6] a Polgármesteri Hivatal a tér felől

[1]

[4]

[2]

[5]

[3]

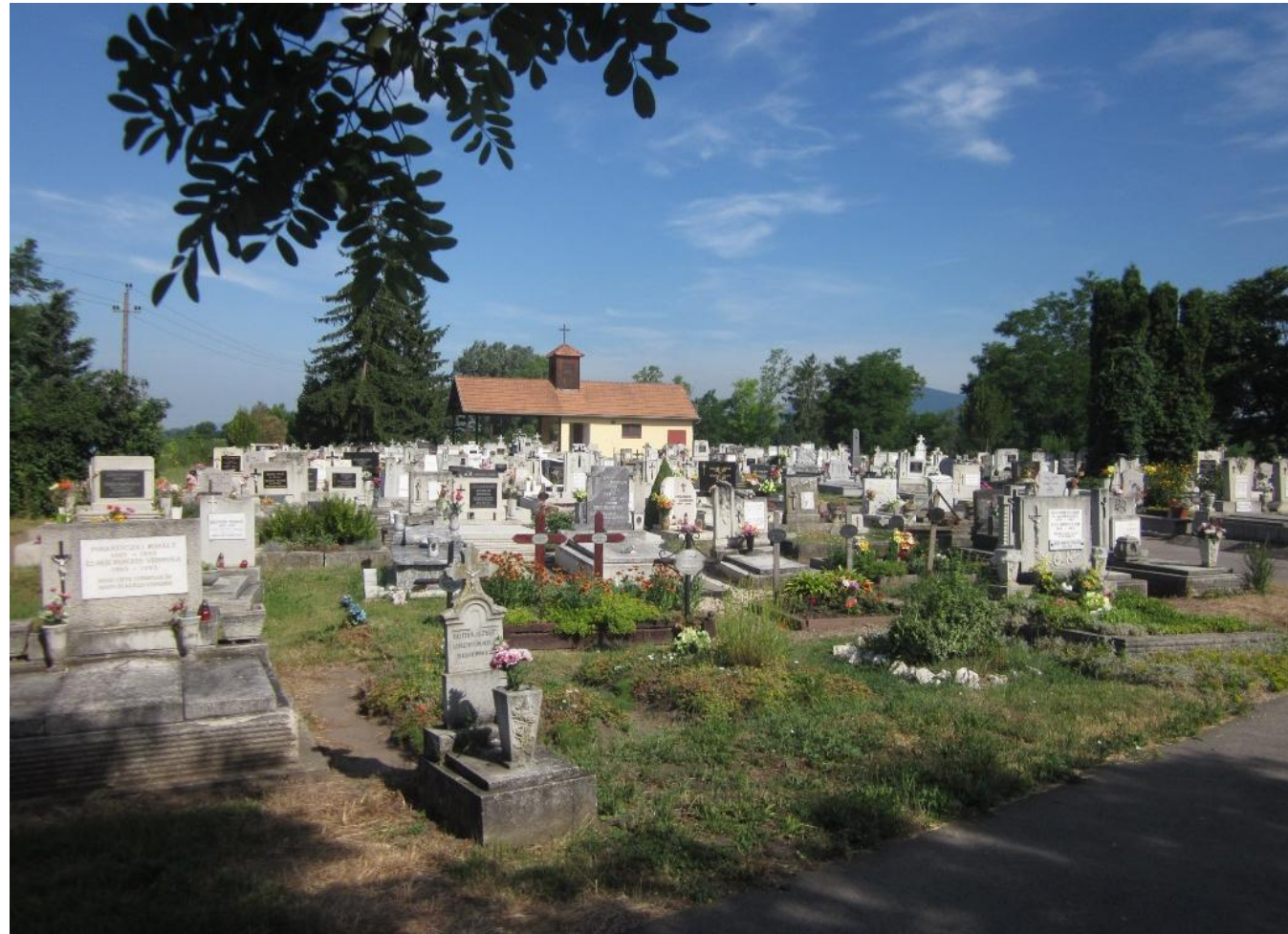

[6]

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZÉK

KÖZÖSSÉGI KARAKTER:

A település temetője
fekvése és
rendezettsége révén
meghitt színfoltja
Vácdukáznak.
Ravatalozó épülete a
harangtoronnyal népi
jegyeket hordoz.

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

GAZDASÁGI KARAKTER:

Vácduka gazdasági
funkcióra kijelölt
területeinek nagy része
még beépítetlen.

A nagy méretű,
csarnoképületek
esetében kiemelten
fontos a színválasztás és
a tömegformálás.

A meglévő gazdasági
épületek minőségiek,
tájba illőek.

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZÉK

BEÉPÍTETLEN TERÜLETEK KARAKTERE:

Vácduka külterületen megjelenő épületei jellemzően valamilyen mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódnak, illetve a helyben lakást szolgálják.

A külterület épületei vegyes megjelenésűek; néhol tájba illőek, természetes anyaghasználatúak, néhol túl színesek, nagyok: feltűnőek.

A szép táji környezet megőrzése érdekében a külterület arculatának védelme kiemelt fontosságú.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÁLTALÁNOS JAVASLATOK:

Vácduka építészetére a praktikum és a visszafogott díszítés jellemző.

Az épületek kialakítása a funkcióból, a kerthez kapcsolódó életformából adódott. A településen megtalálható karakterek bemutatásakor leírt általános jellemzők után ebben a fejezetben azokat az elemeket, tervezési szempontokat szeretnénk felsorakoztatni, amik a mai igénykehez igazítva követendő például szolgálhatnak, hogy az épület megtalálja a helyét Vácduka történeti környezetében.

A település épületeinek legfontosabb ismérvei:

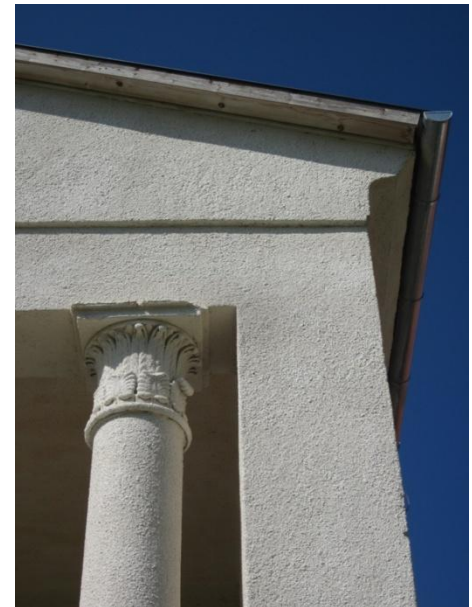
- Díszítés az előlő homlokzaton
- Finom, egyszerű szerkesztés
- Minőségi anyagok
- A kert a ház része
- Egyszerű forma
- Jó arányok
- Egyensúly

Jó példa,
követendő megoldás

Rossz példa,
kerülendő megoldás

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÁLTALÁNOS JAVASLATOK:

TELEPÍTÉS

A falusias karakter házainak beépítése utcafronti, oldalhatáron álló, az utcára merőleges. Az épületek telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges. Új épületek telepítésekor is ezt a történetileg kialakult rendet kell követni.

KÖZMŰELHELYEZÉS

A település teljes közigazgatási területén új közműveket légvezetéken vezetni tilos. Beépítésre szánt területen a villamos- energia bekötés házi hálózati csatlakozását földkábelrel kell kiépíteni. A tervezett egyedi szabályozókat – lehetőség szerint – felszín alatti elhelyezéssel kell építeni. Ettől eltérően telepített berendezések a telken növényzet takarásában helyezhetők el, illetve az épületek alárendelt homlokzatára szerelhetők. Új földgázvezetéket fektetni közterületen és telken belül is csak felszín alatti elhelyezéssel szabad.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÁLTALÁNOS JAVASLATOK:

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

Az épületek színezésekor a hagyományosan kialakult, a településkaraktert erősítő, a helyi kőanyag vagy faanyag színével harmonizáló pasztell földszínek, illetve a semleges, (meleg árnyalatú) törtfehér vagy fehér szín alkalmazása ajánlott. Egy épületet legfeljebb kétféle színűre színezzünk, melyből az egyik a domináns alapszín, a másik (az élénkebb, tisztább szín) a díszítőszín. Az élénk, telített színek alkalmazása kerülendő.

A homlokzat megkomponálása, az építés, vagy felújítás előtti előre gondolkodás, és gondos megtervezés segíthet abban, hogy a végső eredmény megalázkodással töltsen el a benne lakókat és szomszédjaikat.

A nagy, üres felületek különböző anyagváltásokkal, díszítésekkel, párkányokkal tagolhatóak. A ház külsején lévő gépészeti tartozékok általában járulékosan, s épp ezért esetlegesen, rátétként mutatkoznak. Az antenna, mint egy hatalmas tányér sokat takar a homlokzattól. Lehetőleg alárendelt homlokzati falra, vagy tetőre helyezzük. Ugyanígy járjunk el a klímák, napelemek és napkollektorok esetében.

Jó példa nyílászáró színekre

Jó példa homlokzat színekre

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÁLTALÁNOS JAVASLATOK:

TORNÁCOK, ELŐTETŐK

A tornác népi építészetünkben gyakran alkalmazott átmeneti tér, ahol a szabadban lehetünk és közben védeltséget élvezünk az eső, szél és napsütés ellen. Kiváló helyszín lehet kikapcsolódásra, munkavégzésre, vagy raktározásra is.

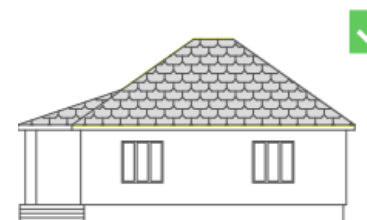
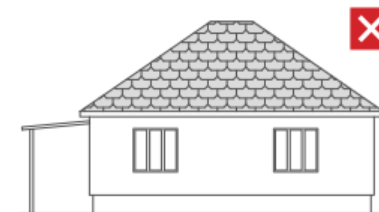
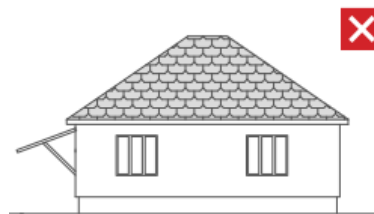
Vácduka településmagjában találkozhatunk ezzel a megoldással, ahol a cseréppel fedett tető alatt bújik meg a tornác. A tető szimmetrikusan, mindkét oldalt egyenletesen fut le az ereszig. Madártávlatból nem kiolvasható, hogy tornácos házzal állunk-e szemben.

Előtetőknél a műanyag/eternit hullámlemez és az üveg használatát nem javasoljuk, mert ezen anyagok nem illeszkednek jól a falazott szerkezetű házakhoz, valamint csúnyán öregsznek. Felületükön könnyen meglátszik a kosz, így gyakori tisztítást igényelnek. Helyettük preferált megoldás a cseréptető túlnyújtása, illetve az alkalmazott tetőfedés anyagával fedett előtető, és a természetes anyagok használata.

TORNÁCOK, ELŐTETŐK KIALAKÍTÁSÁNAK SZEMPONTJAI:

- a vékony, ritka pillérek, oszlopok kerülendők
- törekedjünk falazott, vakolt oszlopok alkalmazására
- a tornác, előtető fedése a főépület fedésével anyagban és színben megegyező legyen
- kerüljük a tornác beüvegzését, beépítését
- utcai homlokzaton kerüljük a hosszan előrenyúló előtetők alkalmazását
- ne építsünk házunkra sok előtetőt , erkélyt

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÁLTALÁNOS JAVASLATOK:

KÉMÉNYEK

A mai szabályozások miatt gyakori az aránytalanul keskeny kémény. Sokszor szerelt, fém kivitelben. Gázkémény csak burkolt, vakolt, fehérre festett kémény építendő. Új építésnél vakolatlan téglakémény is kialakítható.

ÉPÜLETGÉPÉSZETI ELEMOK

ELHELYEZÉSE

Épületgépészeti elemek (pl. légkondicionáló külső egysége), tányérantenna elhelyezésére ne az utcai, látszó homlokzatot válasszuk, hanem az inkább a kevésbé frekvenciált felületekre kerüljenek.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÁLTALÁNOS JAVASLATOK:

TETŐTÉRI ABLAKOK

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

NÖVÉNYALKALMAZÁS:

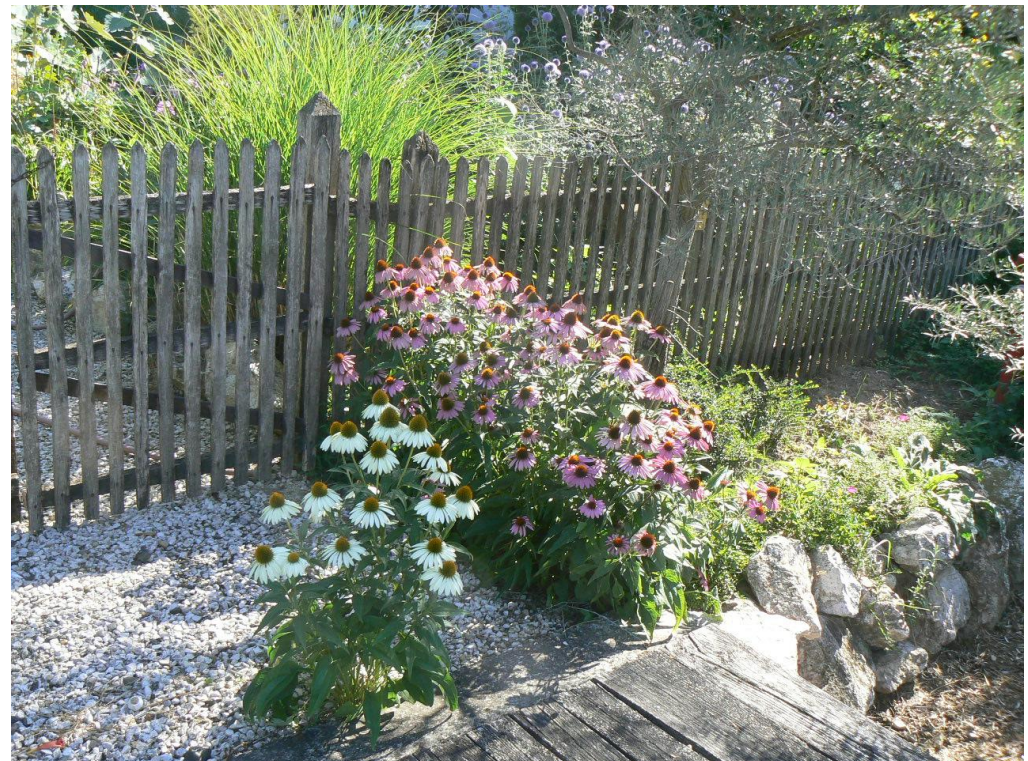
KÖZTERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK KERTJE

Javaolt kialakításának előzménye és mintája a parasztkertek hagyománya, melynek számos vonása ma is megtalálható a településen. Ez kiegészíthető a klimatikus adottságoknak megfelelő, honos növényzettel, melyek listáját a Duna-Ipoly Nemzeti Park állított össze.

Példás kialakítású
közterületi
zöldfelületek

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

NÖVÉNYALKALMAZÁS:

Milyen legyen a kert?

- Alkalmazzunk őshonos növényeket, mert ezzel megőrizzük az évszázadok során kialakult természetes, tájra jellemző növénytársulást. Lásd: Ajánlott növénylista.
- Kerüljük az agresszíven terjedő növények alkalmazását, mert azok kivadulhatnak a természetbe, elveszik az őshonos növényeink életterét és veszélyeztetik azok fennmaradását.
- Alakítsunk ki háromszintes növényállományt: legyen gyeper, cserje és fa is a kertünkben, így lesz annak igazán természetes megjelenése.
- Törekedjünk arra, hogy a választott növényekkel a házat tájba illesszük, mert sokkal inkább részévé válik egy ház a tájnak, ha növények veszik körül, főleg ha a növények maguk is tájbaillőek. Nem tájbaillőek például a tuják és fenyők.
- Kerüljük a sok örökzöld használatát, mert azok előfordulása többnyire nem természetes Magyarországon. Kivételt képez a közönséges boróka és a közönséges tiszafa. Ezeket alkalmazzuk bátran. Kerüljük a tuják, hamisciprusok, leylandi ciprus és fenyők ültetését.
- Keskeny helyen alkalmazzunk honos kúszónövényeket (borostyán, komló) térhatárolásra.
- Az utcafrontra, olyan növényeket ültessünk, amik nem zavarják a járdán elhaladó gyalogosokat, illetve nem lógnak rá az útra.
- Léghébelek alatt az utcafronton és telken belül is olyan növényeket ültessünk, melyek magassága kifejtett korukban sem haladja meg a 4 métert. Gondoskodjunk arról, hogy a vezetőkéket fára mászva ne lehessen megközelíteni.
- Válasszunk olyan dísz- és haszonnövényeket, melyek ellenállóak a betegségekkel szemben.
- Válasszunk olyan növényeket, melyek élelmet és rejtekhelyet biztosítanak más élőlényeknek, így komplex ökoszisztémát alkotnak. Törekedjünk a biológiai sokféleség meglétére kertünkben. Csak szükség esetén alkalmazzunk kemikáliákat, mert azok felboríthatják a biológiai egyensúlyt és a vízkészletre is káros hatással lehetnek.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

NÖVÉNYALKALMAZÁS:

AJÁNLOTT ÉVELŐK

Kismeteng
Vinca minor

Májusi gyöngyvirág
Convallaria majalis

Színeváltó kutyatej
Euphorbia polychroma

Szibériai nőszirm
Iris siberica

Korai kakukkfű
Thymus praecox

Hegyi ternye
Alyssum montanum

Borsos varjúháj
Sedum acre

Csillagöszirózsa
Aster amellus

Szártalan kankalin
Primula vulgaris

Gyepes sédbúza
Deschampsia cespitosa

Deres csenkesz
Festuca pallens

Csomós harangvirág
Campanula glomerata

AJÁNLOTT KÚSZÓNÖVÉNYEK

Közönséges borostyán
Hedera helix

Komló
Humulus lupulus

Jerikói lonc
Lonicera caprifolium

Erdei iszalag
Clematis vitalba

Szőlő
Vitis vinifera

Futórózsák
Rosa sp.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

NÖVÉNYALKALMAZÁS:

AJÁNLOTT CSERJÉK ÉS FÁK

Ükörkelonc
Lonicera xylosteum

Cserszömörce
Cotinus coggygia

Veresgyűrű som
Cornus sanguinea

Seprűzanót
Cytisus scoparius

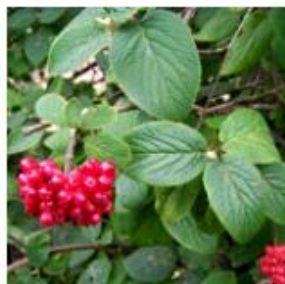
Közönséges fagyal
Ligustrum vulgare

Közönséges bodza
Sambucus nigra

Kányabangita
Viburnum opulus

Ostorménfa
Viburnum lantana

Közönséges boróka
Juniperus communis

Közönséges tiszafa
Taxus baccata

Korai juhar
Acer platanoides

Tatárjuhar
Acer tataricum

Magas kőris
Fraxinus excelsior

Közönséges dió
Juglans regia

Vadalma
Malus sylvestris

Kocsányos tölgy
Quercus robur

Madárberkenye
Sorbus aucuparia

Fehér nyár
Populus alba

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

NÖVÉNYALKALMAZÁS:

LÉGVEZETÉKEK ALATT ALKALMAZHATÓ FÁK

Gömbjuhar
Acer platanoides 'Globosum'

Virágos kőris
Fraxinus ornus 'Mecsek'

Gömb csepleszmegegy
Prunus fruticosa 'Globosa'

Liszetsberkenye
Sorbus aria

Borbási berkenye
Sorbus borbásii

Pirosvirágú galagonya
Crataegus laevigata
'Paul's Scarlet'

KERÜLENDŐ AGRESSZÍVEN TERJEDŐ NÖVÉNYEK

Fehérakác
Robinia pseudoacacia

Amerikai kőris
Fraxinus pennsylvanica

Bálványfa
Ailanthus altissima

Cserjés gyalogakác
Amorpha fruticosa

Kései meggy
Padus serotina

Zöldjuhar
Acer negundo

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

REKLÁMOK, CÉGTÁBLÁK, HIRDETÉSEK:

- Hirdetések esetében ügyelni kell arra, hogy védett épületen, zöldterület övezeteinek telkein reklámtáblák nem helyezhetők ki.
- Cégek síkban, vagy konzolosan kilógatva helyezhetők el a homlokzaton.
- A konzolos kilógatás verzióján kívül elvetendő minden olyan szerkezet alkalmazása, amit magáért a hirdetés céljáért építenénk.
- Igyekezzük kerülni a harsány színek alkalmazását és a fényreklámokat.
- Használjunk időjárásálló bevonatot, főleg a hirdetés eső és pára elleni védelme érdekében.
- Lehetőség szerint kerüljük üzletünkön a kézzel „felfirkált” üzeneteket.
- Alkalmazzunk egységesen megtervezett, szép utcanév táblákat és házszám táblákat az egész faluban.

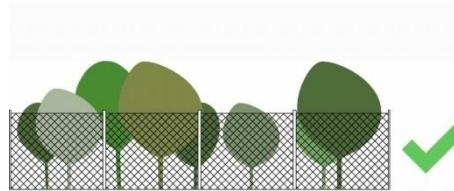
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

FALUSIAS KARAKTER:

KERÍTÉSEK, KAPUK

A településkép szempontjából a kerítések kitüntetett szereppel bírnak, mivel az épületekhez hasonlóan horizontmagasságban „zárnak”, s mint vertikális „térfaalak” erőteljesen jelennek meg az általunk érzékelt közterület határfelületeként. Ezért felépítésük, anyaguk, struktúrájuk, s áttörtségük fontos település karaktert meghatározó elem.

A kerítés anyaghasználatát, formai megjelenését tekintve törekedjünk az egyszerűsége, mindig igyekezzünk, hogy illeszkedjen a táj és az utca karakteréhez, illetve ne haladja meg a megengedett 2 métert. Az egyszerű, függőleges kiosztású léckerítés alkalmazása jó megoldás.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

FALUSIAS KARAKTER:

AJTÓK, ABLAKOK

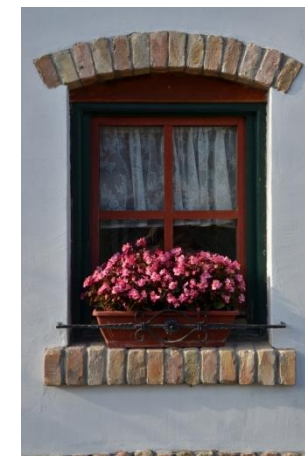
Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják, sajátos karaktert kölcsönöznek nekik. A zárt épület-tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

A népi építészet házain, régi középületeken fából készült, jellemzően kétszárnyú osztott, 2:3 arányú ablakokat, ajtókat használtak.

Jellemző a faragott díszítés a vízszintes osztásban, sok esetben a nyílászárók alatt, illetve feletti szegélyezés.

Napjainkban igen fontos szempont lett az energetikailag jobb hőszigetelő üvegezés használata, a szúnyogháló és a betörésvédelmet biztosító eszközök, árnyékolók.

Az új házak hőszigetelő ablakainál olyan beépítési módot javasolunk, ami minél többet kitakar a vastag, monstrum tokszerkezetből, hogy a homlokzatunk könnyedebb hatást keltsen, valamint megfelelő zsalugáterrel, vagy külső spalettákkal tartható az egységes, szép megjelenés.

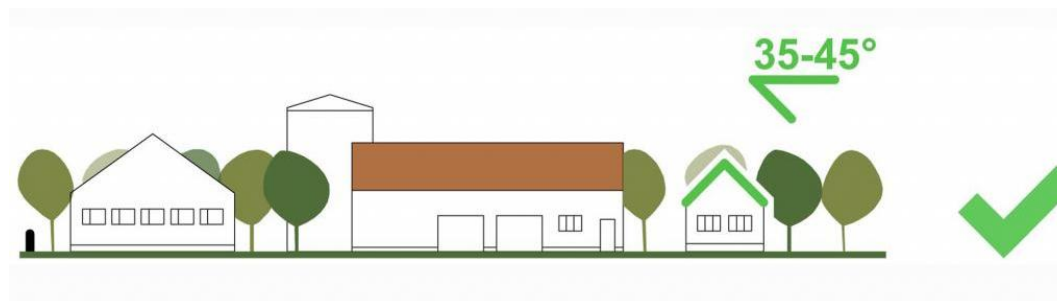
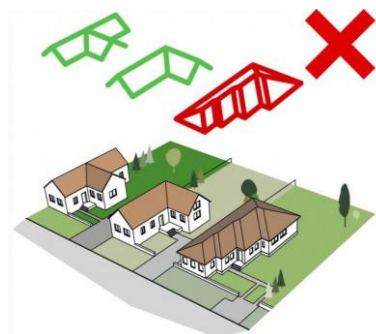
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

FALUSIAS KARAKTER:

TETŐK ÉS TÖMEGFORMÁLÁS

Vácduka lakóépületei a Falusias karakterű területen egyszerű tömegűek, magas-, oromfalas nyeregtetős, vagy kontyolt nyeregtetős, tájbailló, a meglévő hagyományos épületekhez igazodó, egyszerű tömeg és téralakítású épületek legyenek, 35-45° közötti tetőhajlásszöggel, jellemzően az utcára merőleges tetőgerinccel.

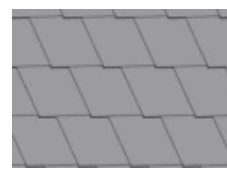
A tetőfedés anyaga ne legyen táblás, lemezfedés, a hagyományos elemes, cserépfedés javasolt.

égetett cserép

beton-cserép

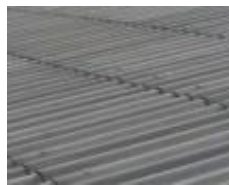
sík-pala

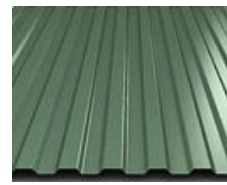
napelem-cserép

cserép-lemez

hullám-pala

trapéz-lemez

bitumenes-lemez

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

KERTVÁROSIAS KARAKTER:

KERÍTÉSEK, KAPUK

A kerítés anyaghasználatát, formai megjelenését tekintve törekedjünk az egyszerűsége, mindig igyekezzünk, hogy illeszkedjen a táj és az utca karakteréhez, illetve ne haladja meg a megengedett 2 métert.

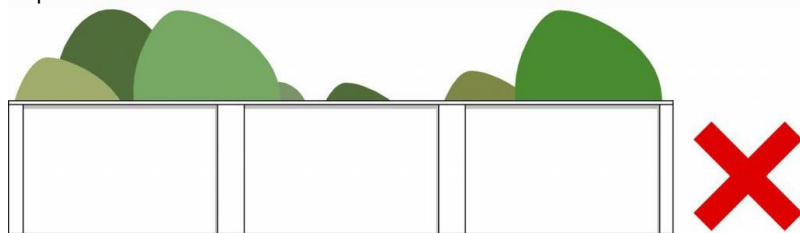
Törekedjünk természetes anyag- és színhasználatra: fa, kő, tégl, esetleg épített, visszafogottan színezett vakolt lábazat alkalmazandó.

A kerítés ne domináljon az épülettel szemben.

Kerítésünk fa felületei megegyezők legyenek házunk homlokzatán látszó fa felületekkel (pl. homlokzat burkolat, ereszdeszka), és az ajtókkal, ablakokkal. A fa felületeket legfeljebb kétféle színre színezzük.

A kerítés elemei harmonizáljanak egymással!

Soha ne építsünk tömör kerítést!

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

KERTVÁROSIAS KARAKTER:

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják, sajátos karaktert kölcsönöznek nekik. A zárt épület-tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

Napjainkban igen fontos szempont lett az energetikailag jobb hőszigetelő üvegezés használata, a szúnyogháló és a betörésvédelmet biztosító eszközök, árnyékolók.

A Kertvárosias lakóterületek új házainak hőszigetelő ablakainál olyan beépítési módot javasolunk, ami minél többet kitakar a vastag, monstrum tokszerkezetből, hogy a homlokzatunk könnyedebb hatást keltsen, valamint megfelelő zsalugáterrel, vagy külső spalettákkal tartható az egységes, szép megjelenés.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

KERTVÁROSIAS KARAKTER:

TETŐK ÉS
TÖMEGFORMÁLÁS
Vácduka lakóépületei
a Kertvárosias karakterű
területen tájbaillő,
egyszerű tömeg és
téralakítású épületek
legyenek, 30-45° közötti
tetőhajlásszöggel.
A tetőfedés anyaga ne
legyen táblás fedés.
Kerüljük a bonyolult
tetőidomokat!
A tető ne domináljon a
homlokzattal szemben!
A tető színe
harmonizáljon az épület
és kerítés színeivel!

égetett
cserép

beton-
cserép

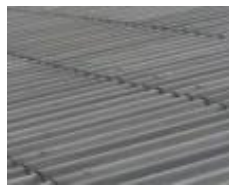
korcolt
fém-
lemez

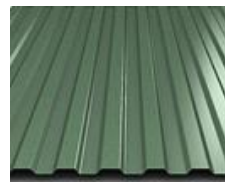
napelem-
cserép

cserép-
lemez

hullám-
pala

trapéz-
lemez

bitumenes-
lemez

7. KORTÁRS PÉLDÁK

FALUSIAS KARAKTER:

Családi ház Wroclav, Lengyelország

Lakóház, Dunacsúny, JRKVC iroda

Családi ház, Szlovénia, Skupaj Arhitekti

Családi ház, Lengyelország

7. KORTÁRS PÉLDÁK

KERTVÁROSIS KARAKTER:

Családi ház, Szlovénia, Biro Gasperic

Családi ház, Zengővárkony

Családi ház, Szlovákia

Családi ház, Dunakeszi, Boczkó Ákos

7. KORTÁRS PÉLDÁK

KÖZÖSSÉGI KARAKTER:

Közösségi ház, Hernád

Óvoda, Csomád, Építész: Kolossa József

GAZDASÁGI KARAKTER:

Istálló, Alba Cheval

Tokaji Kereskedőház terve, n-Gon Studio Kft.

7. KORTÁRS PÉLDÁK

KÜLTERÜLETI KARAKTER:

Lakó- és gazdasági épület, Szlovénia
Matej Gasperic

8. IMPRESSZUM

VÁCDUKA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Web: www.vacduka.hu
Email: info@vacduka.hu
Cím: 2167 Vácduka, Béke tér 1.
Telefon: +36 27 / 566-610
Polgármester: Makkos László
Email: polgarmester@vacduka.hu
Főépítész: Tölgyesi Diána
Email: tolgyesi.diana@gmail.com
Szerkesztette: Tölgyesi Diána
Szöveg: Tölgyesi Diána, Mindszenti-Varga Endre
Fotó: Tölgyesi Diána

Grafikai tervezés: M'Érték Építészeti Tervező Kft.
2600 Vác, Tabán u. 27/A
www.mertek-epitesz.hu
telepulestervezes@mertek-epitesz.hu

A Kézikönyv a 145/2017. (XII. 11.) sz. Ök. határozattal
lett elfogadva.

